

שבוע החקלאות

סתחברים לאדמה

י"ב-י"ח בשנת 3.2-28.1

שיעור לחינוך העל-יסודי בנושא

הַחֵקְלָאוֹת בְּתַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל

1. הבנת חשיבותה ומרכזיותה של החקלאות לחברה האנושית ומקומה בתרבות ישראל
2. לעורר רגישות בקרב התלמידים בנוגע למצבה ולמקומה של החקלאות בתרבותנו כיום

מהלך השיעור

חלק ראשון

פתיחת השיעור (5 דקות)

שמש אסוציאציות.

במרכז הלוח נכתוב את המילה 'חקלאות' ונבקש מהתלמידים לומר כל מה שעולה בדעתם וקשור למושג החקלאות (ניתן לעשות זאת גם בע"פ)

הקרנת סרטון.

בתום התרגיל, נקרין לתלמידים סרטון המתאר את התפתחותה של החקלאות בחברה האנושית.

קישור לסרטון גילוי החקלאות מתוך הסדרה 'היה היה'.

למורה: בשיעור זה נרצה להבין את הקשר ההיסטורי והמחייב שבין עם ישראל לעיסוק בחקלאות.

בשיאו של השיעור נעסוק במצב החקלאות כיום ונתנסה במציאת פתרונות אפשריים לבעיות השונות.

חלק שני

הבנת הקשר שבין חקלאות לתרבות ישראל (10 דקות)

משימת חקר וגילוי

על הלוח מופיעה טבלה: בעמודה הימנית ישנו רצף אירועים הקשור לעם ישראל. בעמודה האמצעית אני אכתוב את השאלות שאשאל אתכם בעוד רגע ובעמודה השמאלית נכתוב את התשובות שלכם. אני אשאל שאלה אחת על כל תקופת זמן ואתם תענו את כל התשובות שנראות לכם הגיוניות. לאחר שסיימתם לענות, אחד מכם, שקיבל ממני דף עם תשובה בתחילת התרגיל - יעלה וידביק אותו בעמודה של התשובות.

כשסיימנו למלא את הטבלה נודה לרשם ונעבור הלאה כשהטבלה מוצגת על הלוח.

שאלת מעבר: אנחנו רואים שיש קשר היסטורי עמוק וחשוב בין עם ישראל לעיסוק בחקלאות. האם מישהו יודע לומר מה מצב החקלאות הישראלית היום?

למורה: במהלך התרגיל הבא נרצה להבין מה הקשר ההיסטורי שבין עם ישראל לעיסוק בחקלאות.

עם תחילת התרגיל יש לחלק בין כמה תלמידים את התשובות, כפי שהן מופיעות בנספחים לשיעור. רצוי לאפשר לאחד התלמידים/ות להיות רשם, כך תוכלי/נהל דיון כיתתי בזמן שהדברים נרשמים על הלוח. חשוב לכתוב על הלוח את מה שנאמר - זה ישמש אותם בהמשך.

בנספחים ניתן למצוא טבלה למורה ובה כל המידע והשאלות שתשאל/י את התלמידים.

חלק שלישי הצגת הקונפליקט (10 דקות)

הקרנת סרטון "הדור האחרון"
קישור לסרטון: הדור האחרון של החקלאים בישראל

נקודות לדיון בכיתה: בתום הסרטון, מה דעתכם על מה שראיתם?
שאלת התפלגות כיתתית: מי חושב שזה תהליך טבעי של מדינה מפותחת ומתקדמת כמו ישראל? לזנוח מקצוע עתיק ופרמיטיבי כמו חקלאות ולהתמקד בתעשיית הידע, החלל, הרפואה...?

מתוך מגילת העצמאות: "בארץ-ישראל קם העם היהודי... בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים... אחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו... מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה";

חלק רביעי מעורבות תלמידים (10 דקות)

דיבייט כיתתי:
המורה יחלק את התלמידים לשתי קבוצות הנוגעות בשאלה הקודמת:
קבוצה א' - בעד השקעה ועיסוק מתמיד בתחום החקלאות בתרבות שלנו
קבוצה ב' - בעד התפתחות והתקדמות החברה בישראל, גם במחיר של הונחת החקלאות

מהלך הפעילות:
המטרה של כל גוש היא לשכנע חברים מהקבוצה השנייה בדעה שלהם.

- כל קבוצה מכינה שלושה דברים:
- חמישה טיעונים בעד רעיון הקבוצה שלהם.
  - שלושה טיעונים בעד רעיון הקבוצה השנייה עם תשובות אפשריות כנגד.
  - סיסמא קליטה לקבוצה שלהם.

כל קבוצה מעלה דובר אחד בתורו. לכל דובר יש דקה להביע את דעתו ולהעלות טיעונים שונים לעבר חברי הקבוצה השנייה.

בין דובר לדובר יש לאפשר מרחב שבו תלמיד אשר שינה את דעתו יוכל לעבור מגוש אחד לשני.

חלק חמישי סיכום מורה (10 דקות)

מה למדנו בשיעור האחרון?
האם למישהו התחדש איזה דבר בנושא החקלאות? מה?
פעם הבאה שאתם לובשים בגד, אוכלים איזה משהו, חוגגים חג עם המשפחה/חברים - תזכרו שככל הנראה יש לזה איזשהו קשר לחקלאות.

למורה: הסרטון מציג את המשבר הקיים בתחום החקלאות. המשבר מוצג בסרטון על-ידי חקלאים ישראלים שפעם היו 'החלוצים' של החקלאות בארץ עם הקמתה. ניתן להקדין את כולו או רק את שתי הדקות הראשונות.

למורה: שתי השאלות הנ"ל אמורות לעורר את הקונפליקט בכיתה - האם ראוי למדינת ישראל להשקיע בחקלאות או לא? חשוב לאפשר דיון פתוח בו כל אחד מביע את דעתו הפרטית גם אם היא מנוגדת לדעת הרוב. ואפילו אם נדמה לתלמידים כי הנושא לא קשור אליהם. לראיה - האוכל שהם אוכלים וככל הנראה הבגדים שעל גופם מקורם בחקלאות. בנוסף, הזכות ההיסטורית שלנו כאן בארץ מקורה בקשר שלנו לאדמה.

למורה: בחלק זה של השיעור אנחנו רוצים לאפשר רב-שיח איכותי בכיתה. זה דורש סדר בכיתה וניהול דיון בצורה מסודרת, שתאפשר לכל תלמיד/ה להביע את דעתו ולהיות קשוב לדעותיהם של אחרים.

למורה: דגשים בניהול רב-שיח בכיתה. הסבירו לתלמידים להיות ממוקדים בדיבור - מה הטענה שלי? ומה אני מציע/מבקש. אם יש תלמיד בכיתה שנמצא בקבוצת דיבייט אפשר לתת לו בתחילת התרגיל לתת 'טיפים' לחברים שלו.

אפשרו כמה דקות של העלאת טיעונים ומעבר בין הגושים ולאחר מכן הושיבו אותם לסיכום שיעור.

נספחים לשיעור בבית-ספר על-יסודי

העבדים העבריים
מקבלים את
התורה במדבר,
נהפכים לעם
ומתיישבים בארץ
ישראל.

שואב-מים
בוקק עציים
בולס שקמיים
בוקר
יוגב
כורם
רועה צאן
צייד
דייג

סוכות חג האסיף

נחוג לרגל איסוף היבול
מן הגורן ומן היקב

טו בשבט

בו נהוג לברך על פירות הארץ

פסח חג האביב

נחוג עם תחילת הקציר.
בחג זה מתחילים בספירת העומר

שבועות חג הקציר והביכורים

בחג זה נהוג היה לסיים לקצור
להביא ביכורים לבית המקדש

העם מגורש מארץ ישראל ובמשך 2000 שנה אין לו אדמה.

התנועה הציונית
מחייה את הקשר
הישן שבין העם
לאדמתו ומתחילה
במפעל העלייה
לארץ.

מקומות עבודה לעולים הרבים

ייצור מזון ליישוב בארץ

קביעת גבולות -
החקלאים עיבדו שטחים
נרחבים בכל הארץ

חיזוק הכלכלה -
מכירת תוצרת הארץ לחו"ל

נספח 2:

טבלה למורה עם ריכוז מידע - הקשר בין עם ישראל לחקלאות

האירוע	שאלות מורה	תשובות תלמידים
יש לכתוב על הלוח את העמוד הזו במלואה עם תחילת התרגיל בכיתה	יש לכתוב את השאלה הלוח ברגע שהיא נשאלת.	כאן יש להדביק את התשובת שחולקו לתלמידים בתחילת התרגיל
לפני בערך 3500 שנים - יציאת מצרים	מה קורה ביציאת מצרים?	העבדים העבריים מקבלים את התורה במדבר, נהפכים לעם ומתיישבים בארץ ישראל
אבות אבותינו עסקו, ממש כאן, במלאכות הקשורות קשר ישיר לאדמה ולחקלאות	תוכלו לתת דוגמאות למקצועות ומלאכות כאלה?	שואב-מים בוקע עצים בולס שקמים בוקר יוגב כורם רועה צאן צייד דייג
אבותינו, כאמור, היו עובדי אדמה ויש לכך ביטוי גם בחגים שלנו.	אילו חגים חגגו אבותינו ומה הקשר שלהם לחקלאות?	סוכות - חג האסיף. נחוג לדרגל איסוף היבול מן הגורן ומן היקב. טו בשבט - בו נהוג לברך על פירות הארץ פסח - חג האביב. נחוג עם תחילת הקציר. בחג זה מתחילים בספירת העומר שבועות - חג הקציר והביכורים. בחג זה נהוג היה לסיים לקצור להביא ביכורים לבית המקדש.
לפני כ-2000 שנים הרומאים כובשים את ארץ ישראל ומחריבים את בית המקדש	כיצד זה השפיע על עם ישראל?	העם מגורש מארץ ישראל ובמשך 2000 שנה אין לו אדמה.
לפני כ-120 שנים התנועה הציונית מחפשת פתרון לבעיית היהודים בעולם בעקבות התפרצות אנטישמיות	מה הפתרון שהציעה התנועה הציונית ובפועל קרה?	התנועה הציונית מחייה את הקשר הישן שבין העם לאדמתו ומתחילה במפעל העלייה לארץ.
מאות אלפי יהודים עולים במסגרת העליות לארץ ישראל; הם מקימים קיבוצים, מושבים ומושבות חקלאיות בארץ ורבים מהם עוסקים בחקלאות	כיצד תרם העיסוק בחקלאות ליישוב העברי?	- מקומות עבודה לעולים הרבים - ייצור מזון ליישוב בארץ - קביעת גבולות - החקלאים עיבדו שטחים נרחבים בכל הארץ - חיזוק הכלכלה - מכירת תוצרת הארץ לחו"ל